

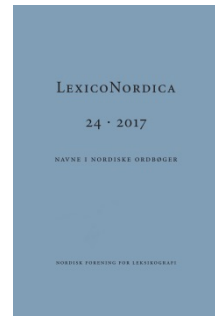
LexicoNordica

Titel: Navne i nordiske ordbøger

Forfatter: Henrik Lorentzen & Emma Sköldberg

Kilde: LexicoNordica 24, 2017, s. 9-13

URL: <https://tidsskrift.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© 2017 LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Navne i nordiske ordbøger

Henrik Lorentzen & Emma Sköldberg

Hermed præsenterer Nordisk Forening for Leksikografi (NFL) det 24. nummer af tidsskriftet *LexicoNordica*. Som sædvanlig indeholder tidsskriftet en tematisk del. De tematiske bidrag, syv i alt, bygger på foredrag som blev holdt ved *LexicoNordica*-symposiet i januar 2017 på Schæffergården nord for København. Derudover indeholder nummeret to ikke-tematiske bidrag, en sektion med anmeldelser samt to bidrag af mere blandet karakter. Sluttelig findes bagest i bindet, under overskriften Redaktionelt, oplysninger om tidsskriftet og anvisninger til kommende skribenter.

Som det fremgår af overskriften, er årets tema *Navne i nordiske ordbøger*. I den nordiske leksikografiske tradition har man haft en tendens til at nedprioritere navnestoffet og fokusere på beskrivelsen af det almensproglige ordforråd. Der er imidlertid stor interesse for navne, og navne er tæt knyttet til kultur og identitet: Personnavne danner mode, og de kobles til forskellige kulturer. Globaliseringen indebærer også et stærkt øget antal personnavne og et øget behov for at vide noget om steder og stednavne. I andre leksikografiske traditioner, fx den angelsaksiske og den franske, har navnestoffet da også haft en helt anderledes central placering i ordbøgerne.

Temaet rummer mulighed for at beskæftige sig med både specialiserede ordbøger som kun medtager navne, og med almenordbøger, hvor navne undertiden medtages i et vist omfang. Ved symposiet blev begge typer ordbøger belyst i de afholdte foredrag og i diskussionerne, ligesom den traditionelle arbejdsdeling mellem ordbøger, som tager sig af at beskrive sproget, og leksika, som beskriver verden, blev problematiseret. Disse emner går igen i de publicerede bidrag omend fokus ligger på almenordbøgerne.

Ken Farø lægger ud blandt de tematiske bidrag med at se på bilingvale ordbøger, mere specifikt mellem dansk og tysk. Han omtaler forskellen i behandlingen af navnestof i bi- og monolingviale ordbøger. Efter en kortlægning af forskellige typer navne konkluderer han at der er behov for både at forøge bestanden af navne i ordbøgerne og at udvide beskrivelsen af dem.

Elina Heikkilä diskuterer i sin artikel principperne for behandling af *proprier* i finske netordbøger udgivet af Institutet för de inhemska språken. Udover de generelle principper kommer hun også ind på hvilken rolle *proprier* kan spille i ordbøgernes sprogbrugseksempler.

Tor Erik Jenstad udforsker grænselandet mellem *proprium* og appellativ ved at se på ord der har struktur som stednavne, men bruges appellativisk. Eksemplerne stammer fra *Norsk Ordbok* og *Det Norske Akademis ordbok*.

Katharina Leibring stiller i sit bidrag skarpt på to specialordbøger med henholdsvis svenske stednavne og svenske fornavne. Derudover fremlægger hun planerne for arbejdet med et digitalt leksikon over efternavne i Sverige.

Eva Thelin giver i sin artikel indblik i forekomsten af stednavne i Rietz' *Svenskt dialekt-lexikon* fra 1862-67 og peger på mulige grunde til at forfatteren har valgt at inkludere denne type navne i ordbogen.

Lars Trap-Jensen og Henrik Lorentzen giver i deres bidrag en kortfattet oversigt over navne i store nordiske almenordbøger og diskuterer derefter inklusion af navnestof i *Den Danske Ordbog* i forhold til de muligheder en digitaliseret ordbog byder på. De antyder med en række eksempler hvordan ordbogen kunne udvides med artikler om for eksempel person- og stednavne.

Pórdís Úlfarsdóttir runder den tematiske sektion af med at sammenligne en række ordbøger med både engelsk, dansk, islandsk og andre nordiske sprog og konkluderer blandt andet at der er ganske store forskelle på de undersøgte ordbøgers behandling

af propriier. Hun argumenterer her for vigtigheden af at inkludere propriier i almenordbøger hvis bestemte kriterier er opfyldt.

Efter bindets tematiske del følger sektionen med ikke-tematiske bidrag. Kristian Blensenius indleder med at fokusere på såkaldt aspektuelle konstruktioner (for eksempel *sitta + och + VERB*) og hvordan de kan beskrives i ordbøger. Henrik Køhler Simonsen griber i sit bidrag fat i et helt andet emne, nemlig den leksikografiske forretningsmodel, og spørger om den helt er forsvundet, og om der skal udvikles nye modeller.

Ligesom i de foregående numre spiller ordbogskritik en vigtig rolle i tidsskriftet. I år bringer vi syv anmeldelser samt kommentarer til en tidligere. To af anmeldelserne knytter an til årets tema om navne i nordiske ordbøger, idet Bente Holmberg anmelder *Norsk etternamnleksikon* og Bent Jørgensen anmelder *Svenskt ortnamnslexikon*, begge værker der behandles i Leibnings tematiske bidrag. Ellers kommer anmeldelserne bredt rundt i det nordiske ordbogslandskab. Ruth V. Fjeld ser på Ann-Kristin Hults afhandling *Ordboksanvändning på nätet*, der undersøger brugen af *Lexins svenska lexikon*, og Ole Kristian Våge tager et blik på Karl Arne Utgårds *Juridisk og administrativ ordliste*. Den nye netversion af *Svenska Akademiens ordbok* på <saob.se> får et kritisk eftersyn af Erik M. Petzell. To finske netordbøger kommer også under behandling: Hans Landqvist anmelder *Finlandssvensk ordbok*, og Nina Martola ser på *Förvaltningshistorisk ordbok*. Begge ordbøger kom på nettet i 2016. Afslutningsvis bringes et bidrag af Åse Wetås og Leiv Inge Aa, hvor de kommenterer John Ole Askedals anmeldelse af *Norsk Ordbok* i *LexicoNordica* 23.

Under overskriften Meddelelser finder man i dette bind to bidrag. Den nye formand for NFL, Pär Nilsson, fortæller nyt fra bestyrelsen, og Mette-Marie Møller Svendsen og Jonas Jensen giver en veloplagt rapport fra den 14. Konference om Leksikografi i Norden, der blev afholdt i Reykjavík i foråret 2017.

Den sidste del af bindet vedrører selve tidsskriftet og dets re-

daktion. Ved NFL's generalforsamling i juni 2017 var følgende redaktører på valg: Henrik Lorentzen (hovedredaktør), Christian Becker-Christensen (dansk redaktør) og Sturla Berg-Olsen (norsk redaktør). Henrik Lorentzen og Christian Becker-Christensen ønskede ikke at fortsætte. I stedet træder Sturla Berg-Olsen ind som ny hovedredaktør sammen med Emma Sköldbberg. Til ny norsk redaktør valgtes Kjetil Gundersen, og den nye danske redaktør bliver Anna Braasch. Emma Sköldbberg (hovedredaktør), Annika Karlholm (svensk redaktør), Mariann Skog-Södersved (finsk redaktør) og Ásta Svavarsdóttir (islandsk redaktør) var ikke på valg og fortsætter således frem til 2019.

Redaktionen har besluttet at de førstkommende symposier skal behandle følgende temaer:

2018: Fagsprog i nordiske ordbøger

2019: Nordiske ordbøger med to eller flere sprog

I 2018 finder symposiet sted på Schæffergården fra den 11. til den 13. januar. Redaktionen modtager gerne forslag til mulige foredragsholdere i 2019, ligesom vi også modtager idéer til kommende temaer. Forslagene kan sendes til pågældende lands redaktør eller til hovedredaktørerne.

Afslutningsvis vil vi rette en stor tak til landsredaktørerne for godt samarbejde i det forløbne år. Vi takker også Rikke E. Hauge for stor hjælp i forbindelse med symposiet på Schæffergården i januar 2017, og vi retter en stor tak til Fondet for dansk-norsk samarbejde, som endnu en gang gjorde det muligt at gennemføre arrangementet til en overkommelig pris. Vi er desuden meget taknemmelige for det grundige arbejde som Laurids Kristian Fahl har ydet ved opsætningen af *LexicoNordica* og distributionen af dette nummer. Vi retter også en varm tak til Nordplus Nordiske Sprog, som har bevilget økonomisk støtte til såvel symposium som trykning af tidsskriftet. Og sidst, men ikke mindst vil vi gerne takke

NFL's afgående formand, Henrik Hovmark, for godt samarbejde og vigtig støtte gennem årene.

Henrik Lorentzen
seniorredaktør
Det Danske Sprog- og
Litteraturselskab
Christians Brygge 1
DK-1219 København K
hl@dsl.dk

Emma Sköldberg
universitetslektor, docent
Institutionen för svenska språket
Göteborgs universitet
Box 200
SE-405 30 Göteborg
emma.skoeldberg@svenska.gu.se